

Náttúrusaga kattarins.
Lauslega þýtt.

70.

3 (2 1/2) blað, ritað 23. júlí 1931.

Prentað í Dýraverndaranum,
XVII. árg. 1931, 8. tbl. bls. 63-64.
Samanber ennfr. s. st. XXIII. árg. 1937,
6. tbl. bls. 52-55.

Náttúrns saga Kattarins (laustega stýdd).

Til þess, að finna elstu sögnir, sem stíðar eru, um Kattina, verðum vér að leita langt aftur í tímann, jafnvel til hinna forna Egypta, sem byggðu píramíðna forðum.

Hjá Egyptum var Kotturinn láður svo og virtur til forna, að hann var hvorki meira né minna en álitinn heilagur. Þeir Kottur og líögum lauda, létu heimilis manna allir, sorg sína og söknuð í ljós, á niðri einhornilegan, en þó hjartanum áttu, því þeir höfðu augna brýr sínar og smíðu síðan djúð, hinu framlidna um sinn og djúðling, djúðmetum jurtasafa og alls konar kryddum smyglum og kórsettu síðan líti Kattarins í venjulegu grafhúsi; var því þarinn búið um Katta-smyglungum, til varðveislu um margar aldir, á sama hátt og með sömu veldingu, sem við var höfð, þegar úttari ágotustu stjórnar höfðingjar og stórnunni þeirra tíma voru smíðir og grafhúsi, og er þetta ólíkt því, sem vér sjáum um verðingum Kottum verra tíma, þegar þeir hverfa höfðum.

Konni þad þyrir, að einhverjum Faraó's-þegn yrði þad á, viljandi da óviljandi, að taka Kott af lífi, tóti lýðurinn marminn og drap hann.

Þad var þessi almanni átrínadur, d'alitli og djúðum lýðsins í heilagléttu Kattarins, sem Kautleysas (þessn. Konungur 529-522), sonur Kyros, nafandi sér svo sníldarlega, þegar hann sat um Pelusium árið 525 f. Kr. og oann borgina, en stígsadi svo fyrir, að hver og einn líðsmanna sína stýldi vera lífandi Kott í brjósti sér og nota hann í stáðinn fyrir stíöld, því að hann vissi, að þeir, sem borgina áttu, veruda og verja fyrir árásum hans og hermanna hans, myndu fyr gefast upp, heldur en að leggja hönd sta vopn í heilagt djúð, enda gefust þeir upp, en þeir myndu þess varir, að Kautleysas notadi slétt herbragð.

~~Heil og heilagt vopn móti þeim.~~

Þessi miltli átrínadur í heilagléttu Kattarins, byggja manni að eigi röt sína að helja til þess, að Kotturinn er flestum öðrum djúðum þeirri í því, að hann gefur að eigin vild sinni, opnad svo fyrir augasteininum, að hann sér í myrkri, eins

vel og í ljórtu og lokið svo fyrir hann, þegar líttan er af milti, að hann fæti
 stöðviku líttu, m. ö. o. að hann sé jafnt í nóttu sem daga og fer þetta eftir
 því, hvort hann er ljátt eða dímmt fyrir augum og einnig eftir því hvernig í
 tungli stendur, enda er þetta í samhengi við það, sem forni sagnaritarar hafa
 haldið fram, að Egyptar tilkænu Kóttum, sem tákennmynd þis eða tunglsins.

Þá Egyptum flúttist Kótturinn til norðurlandanna og þar varð hann útbreiddur
 mjög, sem eitt hið besta og nauðsynlegasta heilds, til varnar hinum iðnlands
 fíðarþjófi og skadsemdargripum Kótturinn, eftir að hún flúttist til norðurlandanna og
 hafur hann verið og verður í valdi eins ^{votni} ~~myndar~~, sem daga gegn þeim faraldri.

Í flestum síðnum löndum er Kótturinn með ríttu talinu til heyrna stýldu-
 lúði hvers góðs og þreifalags heimsilis; á heimsilinu eða við það fæðist hann, þar
 er hann alinn upp og fanninn, því að edlisfari er hann villi dýr og getur orðið
 mjög grimmt og útsjár verður, fari hann í mis við gott uppheldi og nauðsynlegum
 agra heimsilisins, en svo er hið meðfædda edli Kótturinn og eignis og líttar röt-
 grónis, að hann gefur sig aldrei undir yfirráð manna, fæskar en honum sjálf-
 um þykki við sig; Hann er að edlisfari einum, dærlunga fellur og mun fram allt
 fortroggin, en þó ósigjarmal og þyggur í lund; Hann lætur engum og stærb
 honna und sér eða lokið sig, fæskar en hann, í þann og þann svepsinn, lætur holti
 eða heililöf fyrir sig. Því meiri unntygga og alúð, sem honum er sýnd, því meiri
 undirgefni og einlogast vináttu eignir hann þess, sem unngangast hann; sýni manni
 honnum aftur á móti litla eða enga rættarsami eða láti hann afstífta lausum, lætur
 hann heimsilid sig litlu stífta og fer þá í flótt, ^{í sumrum} út um þann og mön og verður
 þá, sem kallad er, „undarkóttur“. Þryggð sinni við fæðingarsíðad sinn heldur hann
 þó í lengstu lög, ef hann villist stæbi frá heimsilinu, og lætur „fæðingarsíðum“
 aftur að vetrinum til, með stýldulid það, er honnum hafði fænt í flóttinum.

Kótturinn er svo frannirskaraudi heililöf og þreifalöf dýr, að það er hæft,
 að orðtaki og saft, þegar um sérstaklega miltid heililöfi er að ræða, að það

se "Kattaheimsdæti" og orðtalið: "Frifinn, einn og Kottur", kannað er allis ið.

Allar eru hreyfingar Kattarins svo lídugar og lípar, að innlunum setis: Hvert stefi hans er ákveðið, allstað er varðar gefið og augum höfð á öllu; hinum nýju lappspófunum sínum, stíur hann létt og lídlega til jarðar, án þess notkunar máður heyrir, að þar sé nokkur lífandi væri í ferð og svo létt fellur Kotturinn til jarðar, jafnvel ír mikilli höð, að slíkt fall hans er talið óheyrn-
legt, enda er dýpi Kattarins sagt óheyrnlegur.

Stöpsulag Kattarins sýnir, að hér er ein óvenjulega merkileg dýr að nota: Kotturinn er lítið og smáhlíft ljón, minnsta líkjan af þýpilsdýrinu og er stöpsulagid í fullu samnami hvar við annað: Eitert er of lítið úr af stöf, allt er falllegt, ávalt og nýtt, sem bendir á frábora lífveru og öldluvitur hreyfingar. Þá er "andlopi" eiginleikar Kattarins: fullu samnami við líkamabyggingu hans: Heyrnin og tilfinningar er frábölu væru og sjónin eigi síður; aftur á móti er lýftuoni Kattarins allmítt ábótavart, og hafa menn tekið eftir því, að hún er hún einu, sem sagt væru um í edlis-
fari hans, að stóri sé í samnami við aðra hefuleika hans.

Reykjavík, 23. júlí 1931.

J. M. Gunnarsson

Atk. bls. 97-98, Söngurinn.